

Nâng cao vai trò của các TCTD phi ngân hàng trong tài trợ chuỗi cung ứng tại Việt Nam

*TS Cán Văn Lực – Chuyên gia Kinh tế trưởng BIDV
Trình bày tại HT lần thứ 8 của Mạng lưới Phát triển Hạ tầng Tài chính APEC*

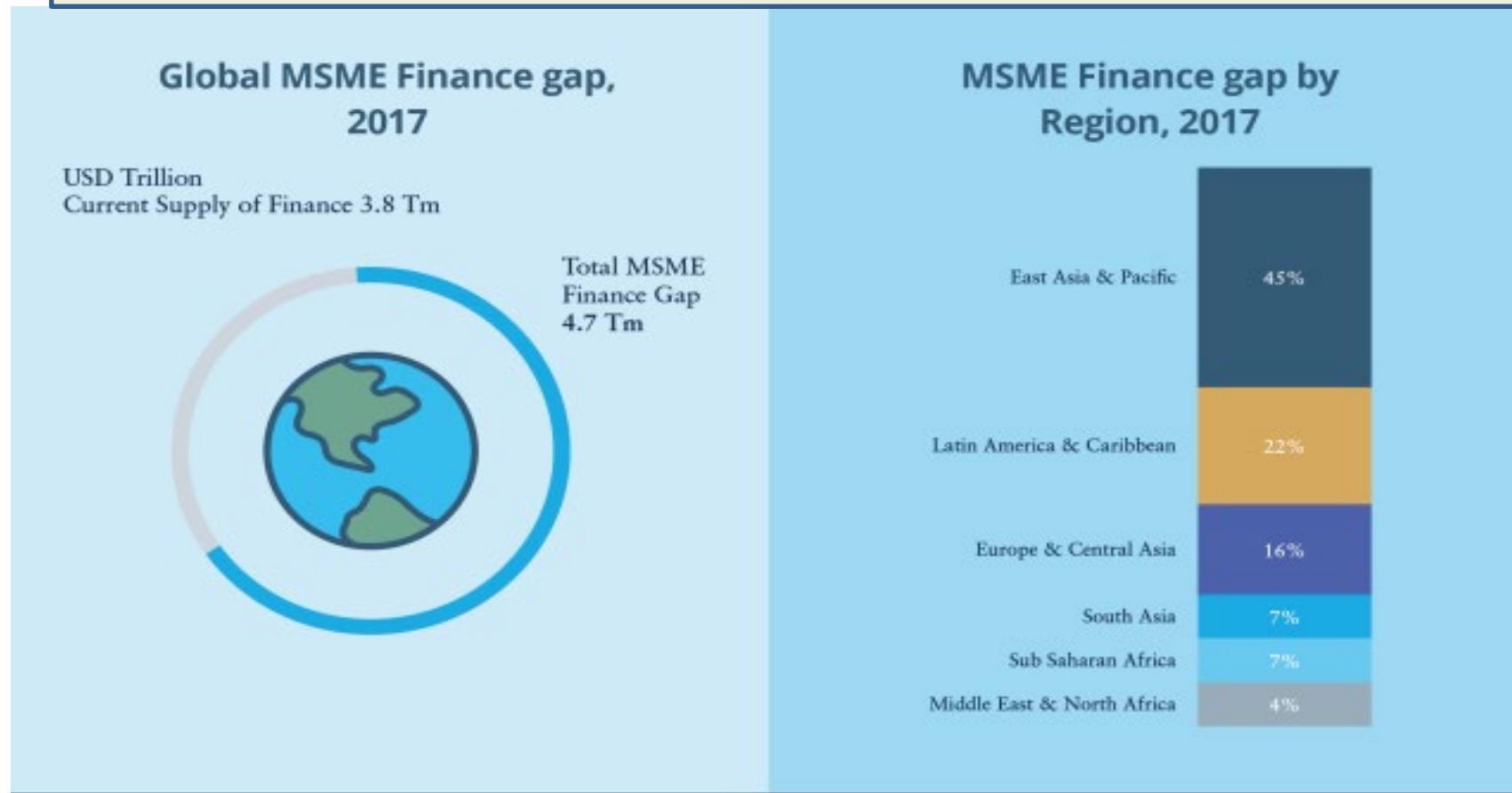
TP.HCM, ngày 26/11/2020

Nội dung trình bày

- 1. Đôi điều về tài trợ chuỗi cung ứng**
- 2. Vai trò của các TCTD phi ngân hàng trong tài trợ chuỗi cung ứng**
- 3. Thực trạng tại Việt Nam**
- 4. Một số kiến nghị.**

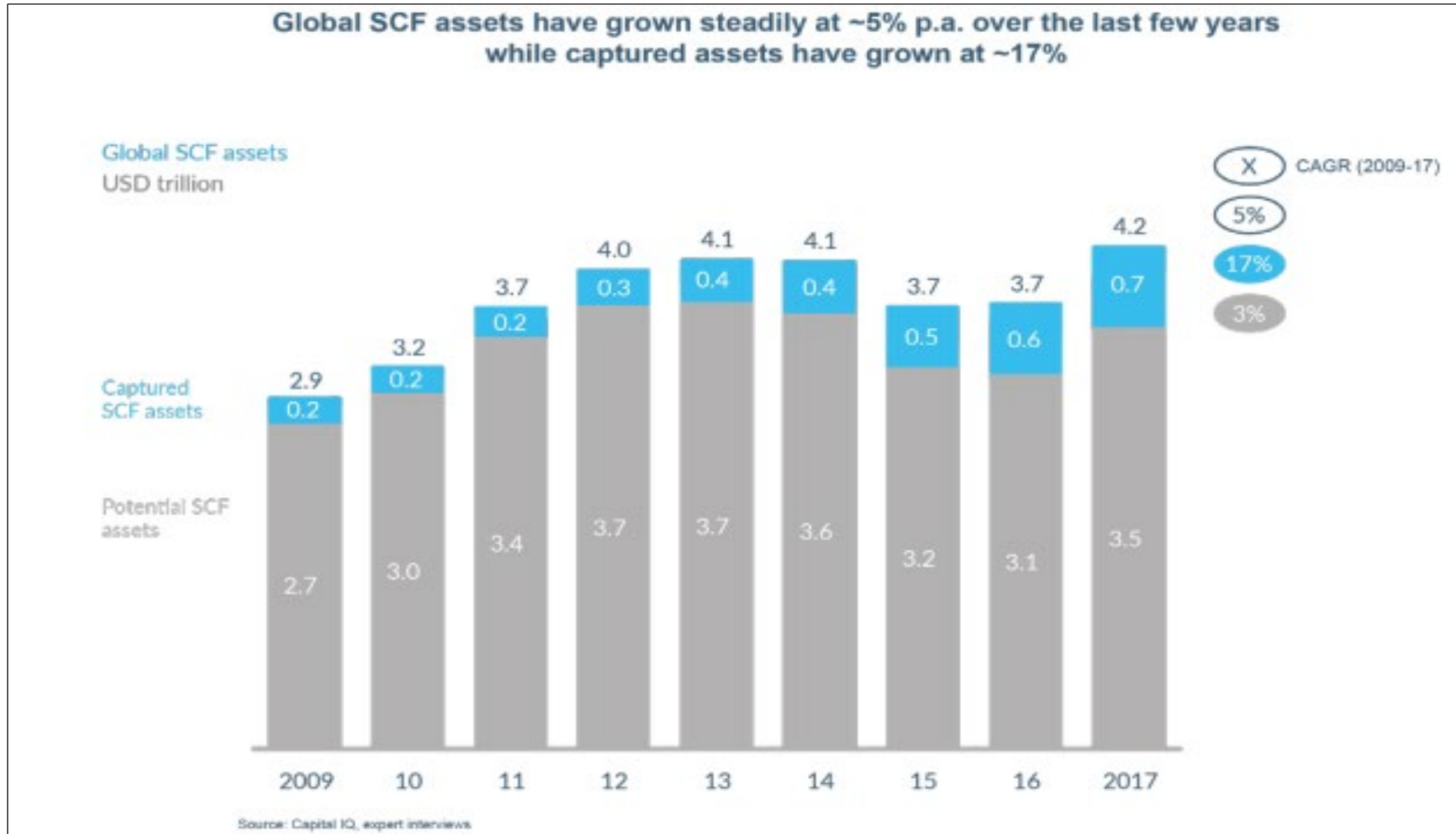
1. Đôi điều về tài trợ chuỗi cung ứng

H.1: Thiếu hụt nguồn tài trợ dành cho MSME (2017)

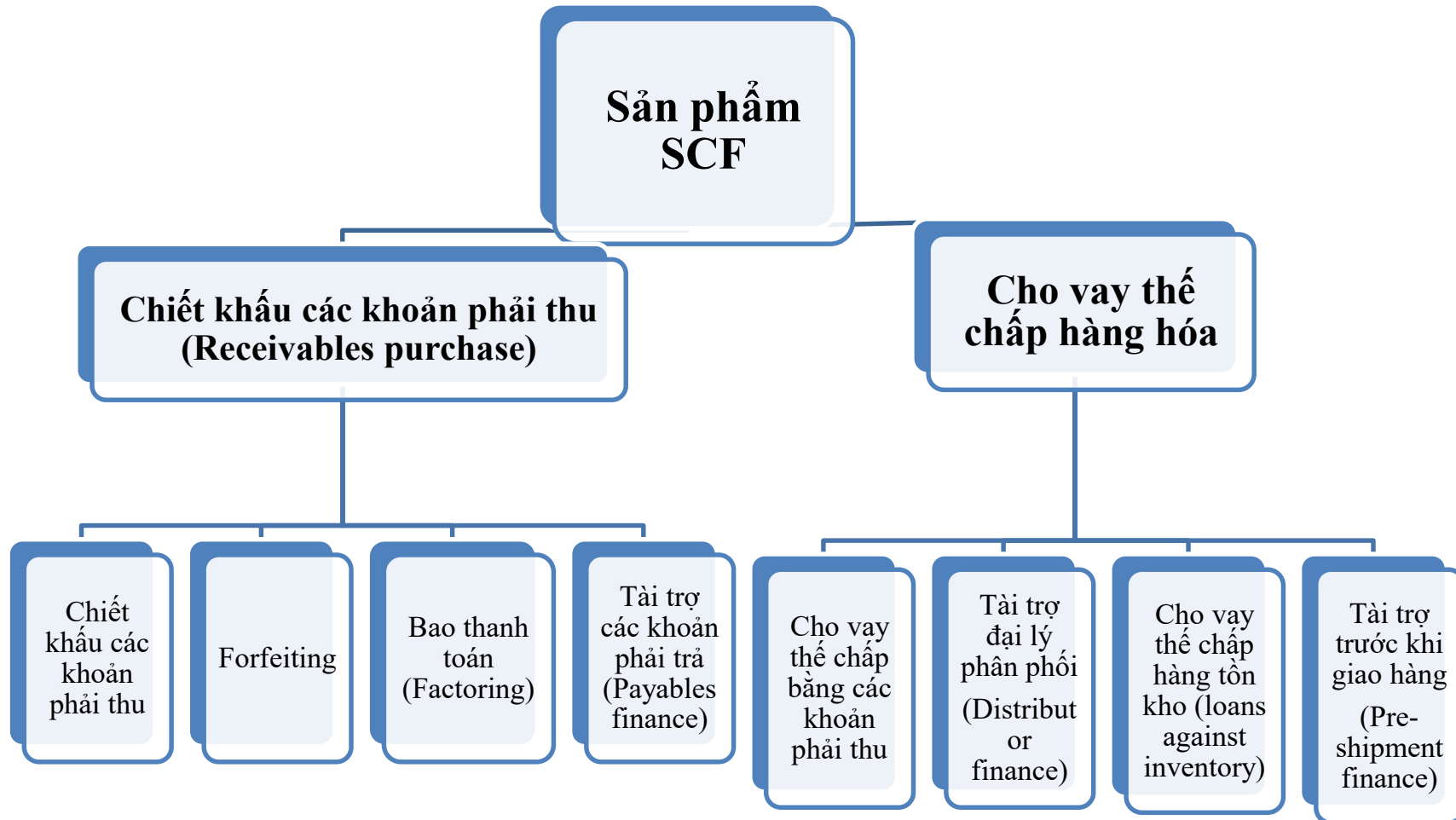

Nguồn: IFC (Global SCF Knowledge Guide), 2018.

H.2: Tình hình phát triển tài trợ chuỗi cung ứng thời gian qua (2009-2017, tăng 5%/năm)

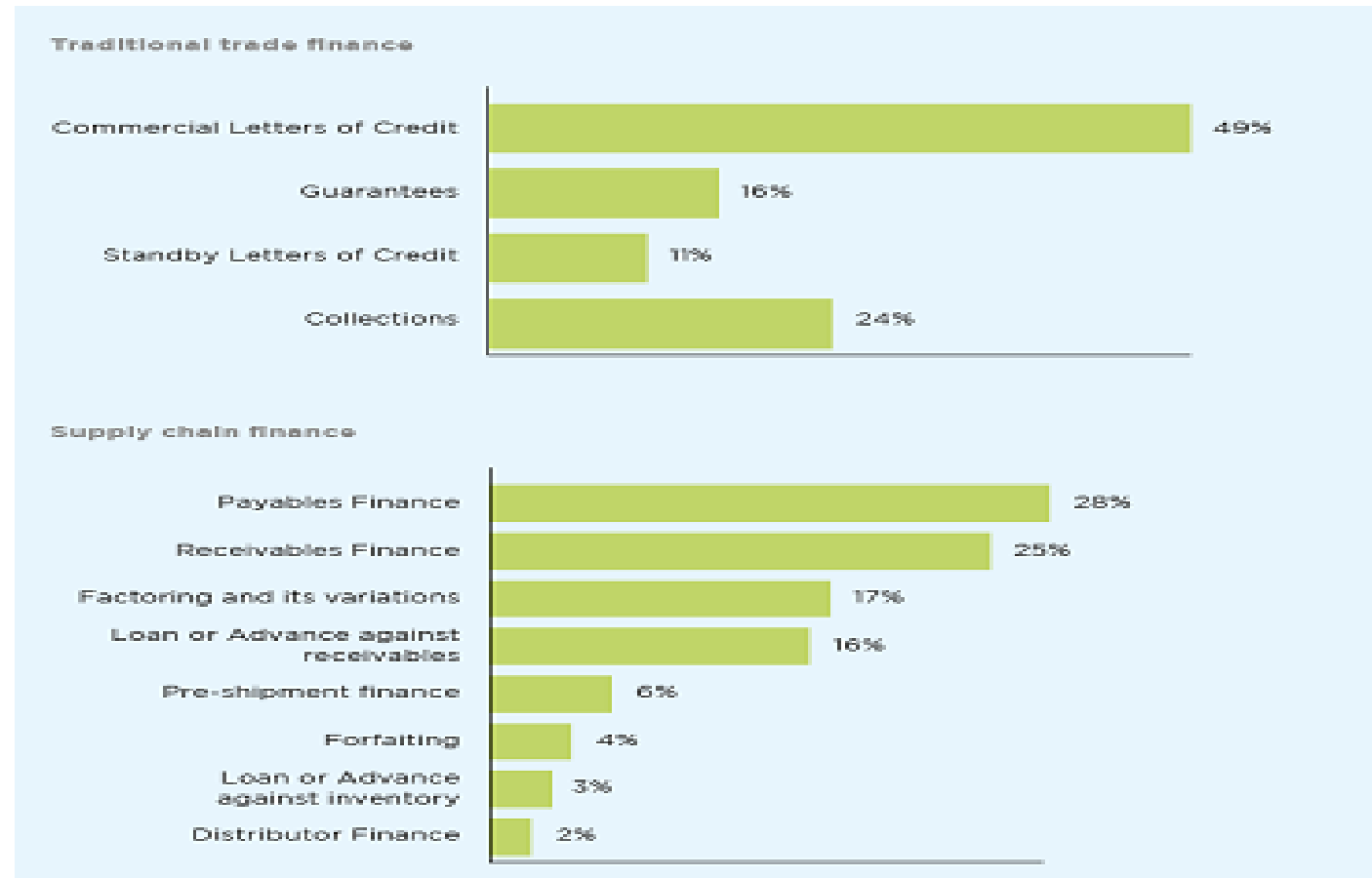
H.3: Hình thức/sản phẩm tài trợ chuỗi cung ứng

Nguồn: IFC (Global SCF Knowledge Guide), 2018.

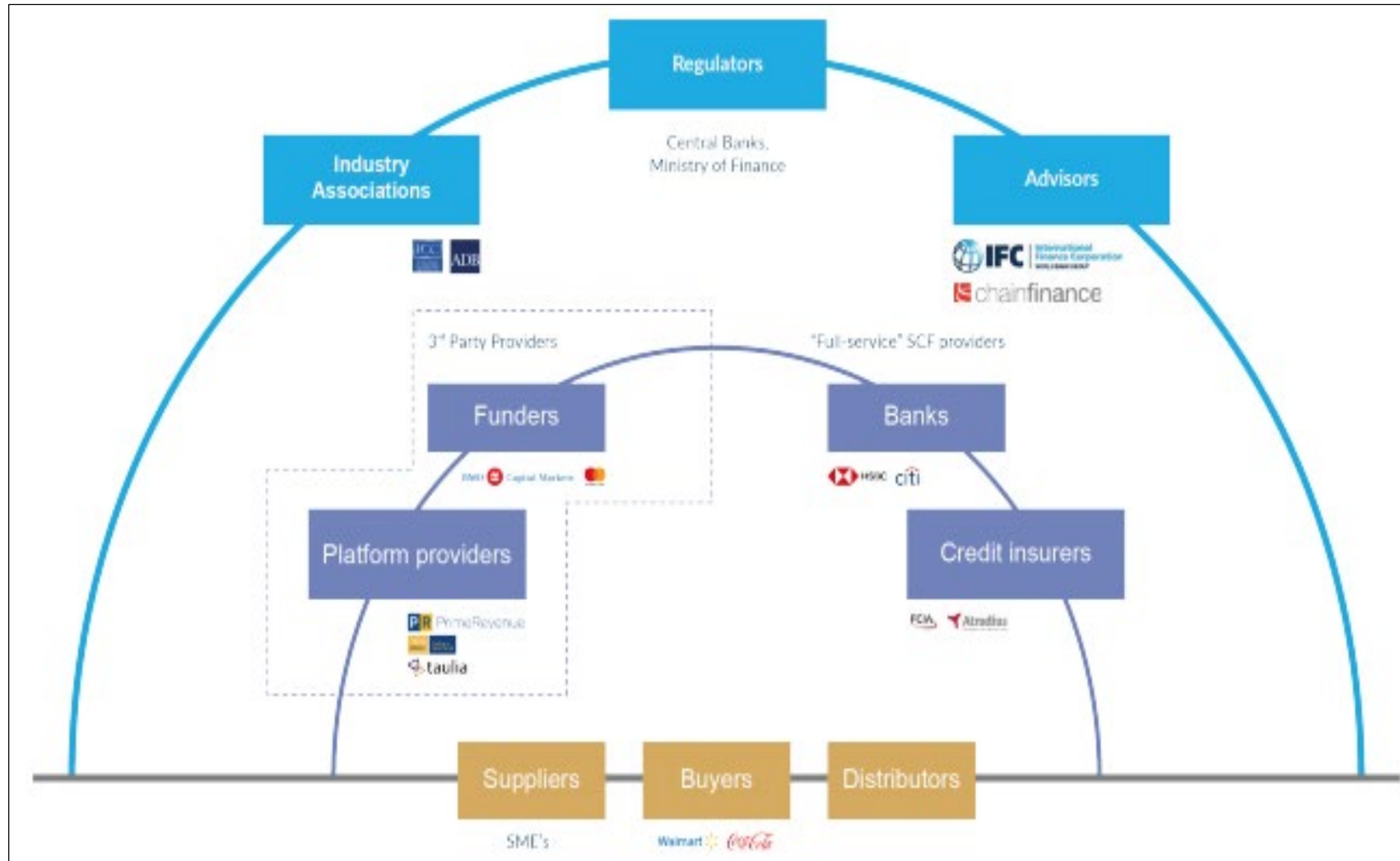
H.4: Sản phẩm chính trong tài trợ thương mại và SCF

Figure 4. Most Used Instruments in Traditional Trade and Supply Chain Finance

Source: ICC Global Survey on Trade Finance 2018.

H.5: Hệ sinh thái tài trợ chuỗi cung ứng (SCF ecosystem)

Nguồn: IFC (Global SCF Knowledge Guide), 2018.

2. Vai trò của các TCTD phi NH

- Thuộc nhóm “Bên cung cấp thứ ba – third party providers”, trong đó có nhà cung cấp vốn không phải là ngân hàng (**non-bank funders**)
- **Cung cấp giải pháp tài trợ chuỗi cung ứng cho các SME** khó tiếp cận nguồn tài trợ từ ngân hàng;
- **Góp phần đa dạng hóa sản phẩm và cấu trúc thị trường tài chính**
- Xu hướng hội nhập ngày càng sâu rộng, thương mại quốc tế tăng (khoảng 6%/năm giai đoạn 2000-2017); **nhu cầu tài trợ tăng theo.**
- Sự thay đổi nhanh về công nghệ số và vai trò của Fintechs, giúp cung cấp tài chính linh hoạt và nền tảng công nghệ (platforms);
- Basel III yêu cầu quan tâm rủi ro đối tác, trong khi SCF góp phần giảm rủi ro đối tác; qua đó, giảm yêu cầu về an toàn vốn (capital adequacy).

(Theo IFC - Global SCF Knowledge Guide và tổng hợp của tác giả).

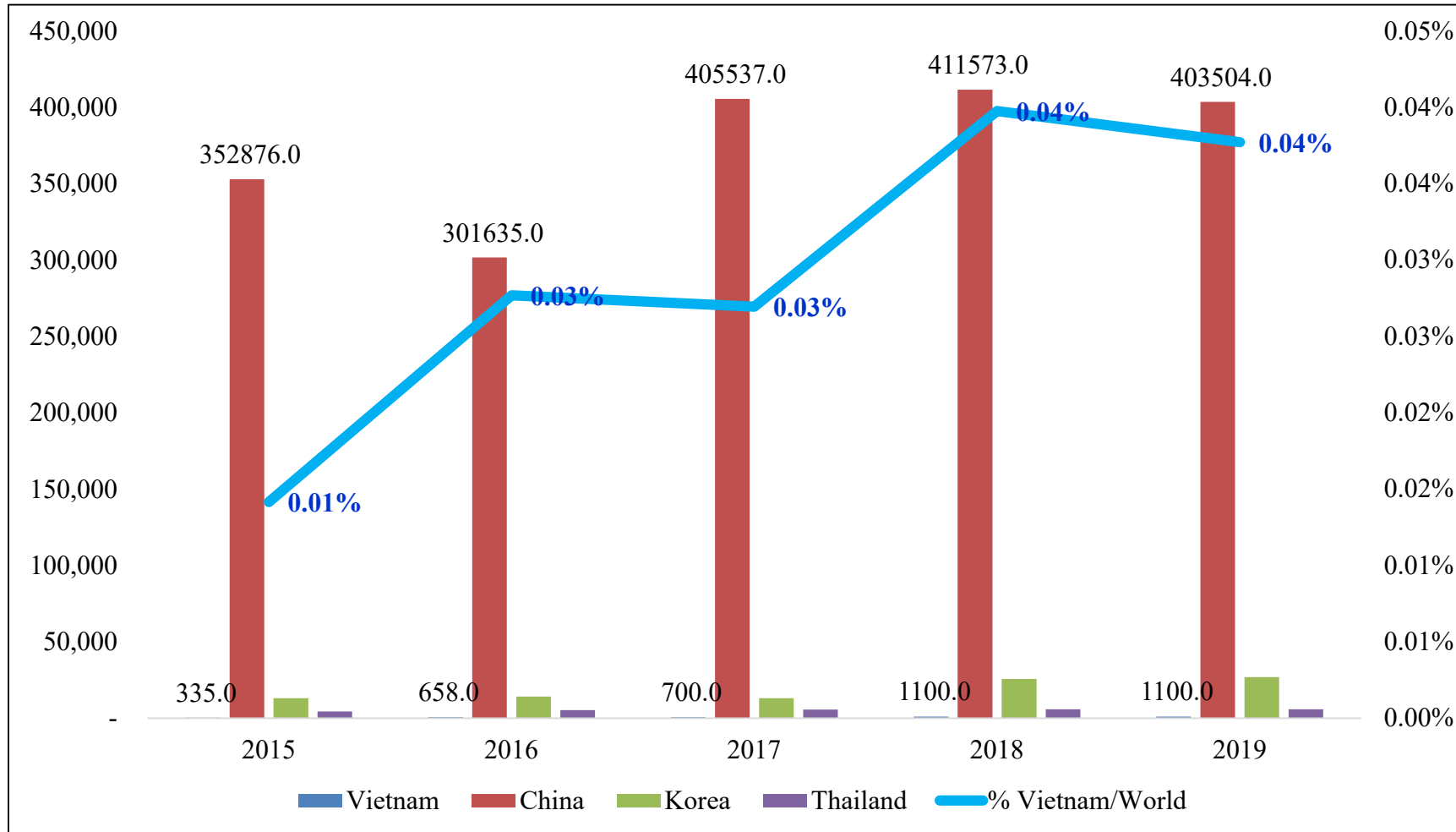
3. Thực trạng SCF tại Việt Nam

- **Quy mô hoạt động tài trợ chuỗi cung ứng tại Việt Nam còn rất nhỏ**, trong khi kim ngạch XNK tăng khá (khoảng 14%/năm giai đoạn 2011-2019);
- **Sản phẩm SCF chính hiện nay là bao thanh toán (factoring)**, các sản phẩm khác chưa được cung cấp rộng rãi tại Việt Nam;
- Giải pháp tài trợ chuỗi cung ứng được cung cấp bởi các NHTM, các TCTD phi ngân hàng (như công ty tài chính) chưa tham gia vào thị trường này.

Hoạt động bao thanh toán tại Việt Nam

- Quy mô của hoạt động bao thanh toán Việt Nam còn rất khiêm tốn, năm 2019 đạt **1,1 tỷ USD** theo FCI;
- Các NHTM, công ty tài chính chuyên biệt **chưa được phép cung cấp dịch vụ bao thanh toán miễn truy đòi**, hạn chế sự đa dạng của sản phẩm bao thanh toán trên thị trường.

H.5: Quy mô của hoạt động bao thanh toán của các nước (2019, tr. USD)

Nguồn: FCI 2020.

Nguyên nhân các TCTD phi NH chưa tham gia tài trợ chuỗi cung ứng

- **Do khung pháp lý hiện hành (*slides tiếp theo*)**
- **Về phía các TCTD phi NH:**
 - Thiếu nguồn vốn chi phí hợp lý để có thể tài trợ chuỗi cung ứng;
 - Đòi hỏi năng lực thẩm định khách hàng, quản lý rủi ro cao.
- **Về phía cầu:**
 - Yêu cầu về minh bạch hóa đơn, chứng từ khiến nhiều DN chưa muốn sử dụng dịch vụ này;
 - Chưa nhận thức được lợi ích của tài trợ chuỗi cung ứng;
 - Các sản phẩm hiện tại trên thị trường có chi phí còn cao và yêu cầu chặt chẽ về tài sản đảm bảo, khiến DN còn e ngại.

Quy định về SCF tại Việt Nam

- Luật các TCTD 2010 cho phép các TCTD cung cấp sản phẩm **bao thanh toán (factoring), chiết khấu chứng từ (discounting);** đều quy định **“có quyền truy đòi”**
- **Thông tư 02/2017** của NHNN qui định về bao thanh toán:
 - Đối tượng được cung cấp dịch vụ bao thanh toán là **NHTM, Công ty tài chính tổng hợp, Công ty tài chính bao thanh toán và chi nhánh NH nước ngoài; thời hạn truy đòi** không vượt quá 60 ngày với bao thanh toán trong nước, 120 ngày với bao thanh toán quốc tế.
 - **Hoạt động bao thanh toán không truy đòi** không được cho phép theo thông tư này.

Kinh nghiệm quốc tế về quản lý hoạt động bao thanh toán

- **Trung Quốc:**
 - Thị trường bao thanh toán lớn nhất thế giới năm 2019;
 - Đầu năm 2020, Trung Quốc là nước đầu tiên trên thế giới đưa hoạt động bao thanh toán vào bộ Luật dân sự, cùng với đó làm rõ thêm các quy định về dịch vụ này;
 - **Cho phép thực hiện bao thanh toán truy đòi và miễn truy đòi;**
 - **Bao thanh toán được thực hiện phần lớn bởi các công ty tài chính.**

Kinh nghiệm quốc tế về quản lý hoạt động bao thanh toán (2)

- **Hàn Quốc:**
 - Có quy định về bao thanh toán từ rất sớm (Luật thương mại 1995);
 - **Cho phép thực hiện bao thanh toán truy đòi và miễn truy đòi;**
 - **Nhiều công ty tài chính tổng hợp, chuyên biệt về bao thanh toán cung cấp dịch vụ trên thị trường.**
- **Thái Lan:**
 - Quy định về bao thanh toán được ban hành năm 2013;
 - **Cho phép bao thanh toán truy đòi và miễn truy đòi.**

4. Một số kiến nghị

- **Về phía các cơ quan quản lý:**
 - **Hoàn thiện khung pháp lý:**
 - + **Xem xét sửa Luật các TCTD** với định nghĩa tài trợ chuỗi cung ứng (gồm cả bao thanh toán) rộng hơn, đầy đủ hơn;
 - + **Cho phép cả trường hợp miễn truy đòi** (thông lệ quốc tế và nhiều nước trên thế giới cho phép điều này);
 - + **Cho phép các công ty tài chính, Fintechs tham gia?**
 - + **Đẩy nhanh tiến độ xây dựng hành lang pháp lý cho các mô hình kinh doanh mới** (Fintech, cho vay ngang hàng, e-KYC, ngân hàng mở - open banking, cơ chế chia sẻ dữ liệu..v.v).
 - **Tiếp tục phát triển thị trường vốn, đặc biệt là thị trường trái phiếu DN.**

Một số kiến nghị (2)

- **Về phía các TCTD phi NH:**
 - Tích cực tham gia thị trường trái phiếu để huy động nguồn vốn trung dài hạn với chi phí hợp lý;
 - Tăng cường tiếp thị, quảng bá về sản phẩm, dịch vụ tài trợ chuỗi cung ứng;
 - Có chính sách về giá, tài sản đảm bảo, quy trình – thủ tục hợp lý để thu hút DN;
 - Đầu tư nền tảng CNTT, dữ liệu và nguồn nhân lực, nhất là nâng cao năng lực thẩm định, quản lý rủi ro.
- **Về phía các DN:**
 - Chủ động tìm hiểu về các giải pháp tài trợ chuỗi cung ứng và các lợi ích;
 - Tăng cường minh bạch hóa thông tin để có thể tiếp cận các sản phẩm SCF nói riêng và dịch vụ tài chính nói chung.